

a intelektuálnímu prostředí tehdejšího Říma, odraz Catullova vztahu k některým významným současníkům (Caesar, Cicero) v jeho drobných básních.

Za těmito interpretacemi první části Catullovy sbírky má následovat obdobná práce o zbývajících básních, která patrně doplní argumenty Syndikova formálního i obsahového rozboru prvních šedesáti kusů exegezi, zejména tzv. učených skladeb střední části a podpoří autorův závěr o jednotném uměleckém záměru a charakteru celé sbírky.

Jana Nechutová

## MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ LATINISTŮ V BOLOGNI

Ve dnech 1.—4. dubna 1985 se konalo v Bologni mezinárodní kolokvium latinské lingvistiky, jehož organizátorem byl Ústav pro klasickou filologii a medievistiku bolognské univerzity v čele s profesorem Gualtiero Calbolim. V pořadí již třetí setkání latinistů navázalo na zkušenosti a úspěchy předcházejících kolokvií, která se uskutečnila v Amsterdamu v r. 1981 a po dvou letech r. 1983 v Aix-en-Provence. Akce jsou dokladem stoupající a oživené aktivity, kterou lze v posledním období pozorovat na světovém vědeckém fóru v oblasti výzkumu latinského jazyka. Mezi letošními účastníky, kterých se celkově sešlo přes šedesát, převládali samozřejmě Italové, poměrně vysoké zastoupení měla i Francie a Holandsko. V menším počtu se na kolokviu zúčastnili odborníci z jiných evropských a zámořských zemí (Belgie, Velká Británie, Španělsko, NSR, USA, Recko, Svýcarsko, Jeruzalém, Rakousko). Ze socialistických krajín mělo zde své zástupce Maďarsko a poprvé také Československo. S připravenými referáty vystoupilo 38 účastníků. Ze tří projednávaných okruhů se nejdříve posuzovala problematika jazykové subordinace. V druhém okruhu byly rozebírány otázky slovosledu a třetí zahrnul další vybraná témata latinské gramatiky.

Po otevíracím projevu G. Calbolioho se ujal slova podle již zaběhnutého zvyku organizátor předcházejícího kolokvia prof. Ch. Touratier z univerzity v Aix-en-Provence, jenž uvedl první tematický okruh, věnovaný vztahu subordinace. V závažném referátu se pokusil formulovat definici subordinace jako jevu v čisté syntaktickém smyslu, který musí být odlišen od *dependance* i *determinace*, k níž bývá někdy přiřazován, a konečně také od výlučné morfologicky chápáné hypotaxe. Další 23 příspěvků obsažným a podnětným způsobem rozvinulo a dokreslovalo námět výchozí přednášky, přičemž část referentů nastolila závěry všeobecného a shrnujícího charakteru, část se zaměřila na jednotlivosti. K zajímavým výsledkům dospěl Ch. Lehmann, který podle přesné vymezených kritérií pro klasifikaci podřadných vět načrtl latinskou subordinaci v typologické perspektivě. Závislostmi latinských subordinčních vztahů od vývoje indoevropského flektivního typu se podrobněji zabývala H. Kurzová. Popis vložených predikací v neurčité podobě infinitivní, gerundiální, gerundivální a participiální prezentovala A. M. Bolkesteinová. R. G. Coleman podrobil analýze latinské absolutní konstrukce, zvláště ablativ absolutní, s poukazem na jiné indoevropské jazyky, z nichž některým může vývoj v latině sloužit jako model. Nad vazebními možnostmi anaforických prvků, reflexiv a reciprokativ, se zamýšlela A. Bertocchi. Z hlediska generativní metody a logické analýzy objasnil J. Herman otázku nahrazování vazby akuzativu s infinitivem v pozdní a vulgární latině vedlejšími větami spojkovými. Na podřadné věty příčinné a jiné typy manifestace příčiny se soustředil H. Helander, který svůj rozbor založil na komparaci textů z Tacita, Caesara a Ammiana Marcellina. Dosavadní interpretaci pádového synkretismu doplnil a zpřesnil G. Serbat na základě zkoumání interakce mezi pádovým systémem a jeho komponenty a specifikace funkční synonymie. H. Pinkster ukázal, že sloveso *habere* má na rozdíl od *velle*, *debere* a *posse* vlastnosti, které mu vytvářejí předpoklady pro to, aby se ho používalo jako pomocného slovesa k vyjádření budoucího času. Problematiku subordinčních vztahů implikovala i závěrečná přednáška kolokvia proslavená prof. Calbolim. Podobně jako řada jiných referentů vyšel ve svém výzkumu infinitivních konstrukcí z metodologie teorie o řízení a vazbě (Government and Binding theory), která reprezentuje poslední verzi generativní gra-

matiky, a umožňuje hlubší proniknutí do zákonitostí latinské syntaxe, zvláště pak subordinace.

V rámci druhého tematického okruhu bylo předneseno 6 referátů, řešících z různých aspektů otázku latinského slovosledu. J. R. Jong informoval o výsledcích rezultujících ze zkoumání počáteční a nepočáteční pozice subjektivých konstituentů v latinské větě ve spojitosti s jejich pragmatickou funkcí. Působení chlastické mezery na pořádek slov sledoval v Ciceronových řečech Ch. Elerick. Tradiční názor o volném slovosledu v latině relativizoval T. Del Vecchio upozorněním na uplatňování pragmatických, stylistických a literárních kritérií v archaických latinských textech.

Mezi referáty třetího okruhu nutno vzpomenout Ph. Baldiho, jenž se pokusil ověřit životaschopnost posledních rekonstrukcí protoindoevropského fonologického systému ve světle latinské historické fonologie. K didaktické hodnotě poznatků „transfrastické gramatiky“ se vyjádřil E. Heilig, který přednesl jediný referát zabývající se praktickou aplikací moderních lingvistických metod. Uvedl textově lingvistickou analýzu Senecova 47. listu Luciliovi a zvažoval její využitelnost ve vyučování žáků pokročilého stupně.

O většině nastolených otázek se rozvinula živá, spontánní diskuse, mnohdy přesahující časové možnosti programu, která potvrdila potřebu představit a rozebrat v kruhu odborníků současné výzkumné projekty věnované latinskému gramatickému systému. K zajímavosti kolokvia přispěly i společenské akce (přijetí na bolognské radnici a u rektora univerzity) a exkurze do Ferrary s návštěvou etruského muzea.

Na konci této informativní zprávy o významné vědecké akci lze konstatovat, že jednání přineslo mnoho závěrů formulovaných v referátech, ale i mnoho dalších zajímavých podnětů, které ovlivní příští produkci v oblasti latinistiky. Současně se žádá zdůraznit slova G. Calboliho, hlavního organizátora setkání, že latina je schopna dopomoci k důkladnějšímu pochopení a tvořivému propracování nejnovějších lingvistických teorií. V zájmu metodicky průbojného rozvoje této disciplíny na našich odborných pracovištích by byla účast československých latinistů na 4. kolokviu, jehož organizací je pověřena univerzita v Cambridge, nepochybně vhodná a užitečná.

*Elena Marečková-Štolcová*